

กลยุทธ์การพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูเพื่อส่งเสริม ความเป็นครูวิชาชีพของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Strategies for Developing Teacher Spirituality to Enhance Professional
Teacher of Students in Faculty of Education,
Suan Sunandha Rajabhat University

สจีวรรณ ทรรพวสุ^{1,*}
Sajeewan Darbavasu^{1,*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูวิชาชีพ 3) เพื่อเสนอกลยุทธ์การพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูเพื่อส่งเสริมความเป็นครูวิชาชีพ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 175 คน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูต้นแบบ หรือครูดีเด่น และอาจารย์คณะครุศาสตร์ จำนวน 8 คน สนทนากลุ่ม จำนวน 14 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คนด้วยวิธีการศึกษาจิตวิญญาณความเป็นครูและแนวทางการพัฒนาวิเคราะห์สภาพแวดล้อม กำหนดกลยุทธ์ และประเมินกลยุทธ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีจิตวิญญาณความเป็นครูโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนแนวทางการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูควรปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นครูอันดับแรก เน้นการสร้างความรู้ผ่านการปฏิบัติที่สอดคล้องกับทักษะศตวรรษที่ 21 และความเป็นครูวิชาชีพที่มีพลวัตเท่าทันการเปลี่ยนแปลงศาสตร์ ติดตามความก้าวหน้าวิชาชีพครูโดยมีกลยุทธ์การพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูเพื่อส่งเสริมความเป็นครูวิชาชีพ ประกอบด้วยกลยุทธ์หลัก 4 กลยุทธ์ และกลยุทธ์รอง 12 กลยุทธ์

คำสำคัญ : กลยุทธ์การพัฒนา จิตวิญญาณความเป็นครู ความเป็นครูวิชาชีพ

ABSTRACT

The purposes of the research were are 1) to study the teacher spirituality of students in Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University; 2) to explore the guidelines for developing professional teacher spirituality of students; and 3) to propose the strategies for developing teacher spirituality to enhance teaching professionalism. Data was collected from 4 sample groups: 175 students participating in the practice teaching course; 8 teachers, including administrators, model teachers or excellent teachers, and faculty

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพฯ 10300

Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok 10300 Thailand

* Corresponding author, e-mail: tawatpupisit.pa@ssru.ac.th

members in the faculty of education, during the interview; 14 teachers in the group discussion; and 15 experts. The study included exploring the teacher spirituality as well as the guidelines for development, analyzing the environments, and formulating and evaluating the strategies. Statistical tools including percentage, mean, and standard deviation analyzed data, whereas content analysis was conducted for qualitative data. The research results reveal that teacher spirituality earned by students at both total perspective and item levels are high. In terms of guidelines for developing teacher spirituality, it is suggested that awareness of being teachers should be raised as a priority. An emphasis should be placed on the knowledge construction through practices relevant to the 21st century skills and teaching professionalism in line with dynamically changing body of knowledge. In addition, monitoring the progress of teaching profession and implementing strategies for developing teacher spirituality, which include 4 main strategies and 12 sub-strategies, should be concerned.

Keywords : Development strategies teacher spirituality Professional teacher

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโลกความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องเผชิญกับสภาวะการแข่งขันสูง และต้องเร่งพัฒนาคนของตนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพเพื่อก้าวสู่สังคมโลกท่ามกลางสภาวะการแข่งขันในปัจจุบัน การสร้างความเข้มแข็งของคนในชาติในการจัดการศึกษาจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมกันทำงานอย่างเป็นองค์รวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษา นั้นย่อมมีความสำคัญและจำเป็นที่ต้องร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความรู้แก่คนในชาติอย่างมีคุณค่าและเกิดประสิทธิผลสูงสุดส่งผลต่อการปฏิรูปและเกิดการพัฒนาย่างยั่งยืนซึ่งดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่ 2 ที่มุ่งพัฒนาและปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการทำงานใหม่ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การปฏิรูปผู้เรียนยุคใหม่ การปฏิรูปครูยุคใหม่ การปฏิรูปโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และการปฏิรูประบบบริหารจัดการยุคใหม่ (สุทัศน์ สังคะพันธ์, 2558, น. 19) การปฏิรูปคุณภาพการศึกษา ส่วนหนึ่งจะต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพครู ซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในระบบการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากครูมีความสำคัญในการใช้กลวิธีทางการศึกษาที่หลากหลายที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ วิทยาการ ช่วยฝึกให้มีทักษะชำนาญการ

เฉพาะด้านเพื่อประกอบอาชีพ รวมทั้งปลูกฝังให้บุคคลรู้คุณค่าของศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชาติตลอดจนมีความสำนึกและความรับผิดชอบในการรักษาความมั่นคงความมีเสถียรภาพ และเอกราชของประเทศชาติ โดยครูถือว่าเป็นวิชาชีพที่มีองค์ประกอบสำคัญกล่าวคือเป็นวิชาชีพที่ให้บริการแก่สังคมในลักษณะที่มีความจำเฉพาะเจาะจงด้วยการใช้วิธีการแห่งปัญญาในการให้บริการ รู้จักได้รับการศึกษาอบรมให้ความรู้กว้างขวางลึกซึ้งโดยใช้ระยะเวลายาวนานพอสมควร มีเสถียรภาพในการใช้วิชาชีพนั้นๆ ตามมาตรฐานวิชาชีพ มีจรรยาบรรณวิชาชีพ และมีสถาบันแห่งวิชาชีพเป็นแหล่งกลางในการสร้างสรรคจริยธรรมความเป็นมาตรฐานวิชาชีพ (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2557, น. 1)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาครูจึงนับได้ว่าเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาซึ่งการพัฒนาด้านของประเทศชาติในทางองค์การราชการ หรือรัฐสนับสนุนได้กำหนดให้ครูเป็นวิชาชีพควบคุม โดยกำหนดให้มีมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพตามที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา ในส่วนของครูที่อยู่ในภาคราชการได้กำหนดให้ครูเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ ครูจะต้องมีคุณสมบัติ คุณลักษณะตามมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะ ซึ่งได้กำหนดสิ่งสำคัญกับความเป็นครูสอดคล้องกันคือ

การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านจรรยาบรรณของวิชาชีพ คุณธรรม ระเบียบวินัย เพื่อให้ครูมีชื่อเสียง มีเกียรติ และศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพมีความเป็นครู และมีจิตวิญญาณความเป็นครู (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, น. คำนำ) ดังนั้นการปฏิบัติหน้าที่ครูเป็นไปอย่างมีคุณภาพครบถ้วนพร้อมในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีและเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การมีจิตวิญญาณความเป็นครูนับเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู

จิตวิญญาณความเป็นครูเป็นคุณลักษณะที่แสดงซึ่งพฤติกรรมเป็นที่ประจักษ์ น่าชื่นชมและเป็นที่ยอมรับในการปฏิบัติหน้าที่ครูทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ด้วยคุณธรรม จริยธรรม และความปรารถนาดีที่มีความเข้าใจที่จะพัฒนาศิษย์ตามศักยภาพพร้อมกับตระหนักถึงการพัฒนาอย่างองค์รวม ด้วยความจริงใจ เสียสละ ใฝ่รู้ ค้นหา สร้างสรรค์ ถ่ายทอด ปลุกฝัง และเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ ดังที่ธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ (2552, น. 12) กล่าวคือ ครูต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ พัฒนาตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ ทันเหตุการณ์รักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีความเสียสละ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และสังคม มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตลอดจนจนมีการส่งเสริมและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม มีความอดทน รับผิดชอบต่อนหน้าที่เอาใจใส่ต่อนักเรียน มีความขยันหมั่นเพียร รักความยุติธรรม และดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย ดังนั้นการพัฒนาให้ผู้ประกอบวิชาชีพครู และนักศึกษาครู ในสถาบันผลิตครูมีจิตวิญญาณความเป็นครูจะเป็นส่วนที่มีความสำคัญให้การประกอบวิชาชีพครูมีความสมบูรณ์ในการพัฒนาศิษย์ และเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ดังเช่นสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (2557, น. 11) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะครูที่มีคุณภาพในการยกระดับคุณภาพครู ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ เป็นผู้ที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู และผู้มีความรู้ ความสามารถและทักษะการจัดการเรียนรู้ มีทักษะการสื่อสาร อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ตื่นรู้ ทันสมัย ทันเหตุการณ์ เป็นแบบอย่างทางคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรม รวมทั้งภาคภูมิใจในการ

เป็นพลเมืองไทยและพลโลกในขณะที่กลยุทธ์เป็นแนวทางหรือวิธีการที่จะทำให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุผลสำเร็จเป็นไปอย่างมีทิศทางสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจขององค์กรด้วยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการจัดทำและยึดถือปฏิบัติร่วมกันซึ่งการจัดทำกลยุทธ์ที่ถูกต้องและเหมาะสมจะนำมาสู่การบรรลุคุณภาพ และประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กรตามมา

ที่ผ่านมาการปฏิบัติหน้าที่ครูของผู้ประกอบวิชาชีพครูยังประสบกับปัญหา กล่าวคือ รุ่งนภา จิตโรจนรักษ์ (2558, น. 1) จากสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน ได้สำรวจความคิดเห็นครูสอนดี จำนวน 210 คน โดยกลุ่มตัวอย่างกระจายใน 4 ภูมิภาคของประเทศ เพื่อสอบถามถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของการทำหน้าที่ครูและแนวทางการส่งเสริมครูให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งพบ 6 ปัญหาที่สำคัญที่กลายเป็นอุปสรรคของการทำหน้าที่ครู ประกอบด้วย 1) ภาระหนักนอกเหนือจากการสอน 22.93% 2) จำนวนครูไม่เพียงพอ สอนไม่ตรงกับวุฒิ 18.57% 3) ขาดทักษะด้านไอที 16.81% 4) ครูรุ่นใหม่ขาดจิตวิญญาณ ขณะที่ครูรุ่นเก่าไม่ปรับตัว 16.49% 5) ครูสอนหนักส่งผลให้เด็กเรียนมากขึ้น 14.33% 6) ขาดอิสระในการจัดการเรียนการสอน 10.88% จากผลการสำรวจมีข้อสังเกตน่าสนใจที่ทำให้ปฏิบัติหน้าที่ครูยังไม่ประสบผลสำเร็จ และคุณภาพการศึกษาไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควรประการหนึ่งคือครูรุ่นใหม่ขาดจิตวิญญาณความเป็นครู ซึ่งมีความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ครูตามมาตรฐานวิชาชีพ

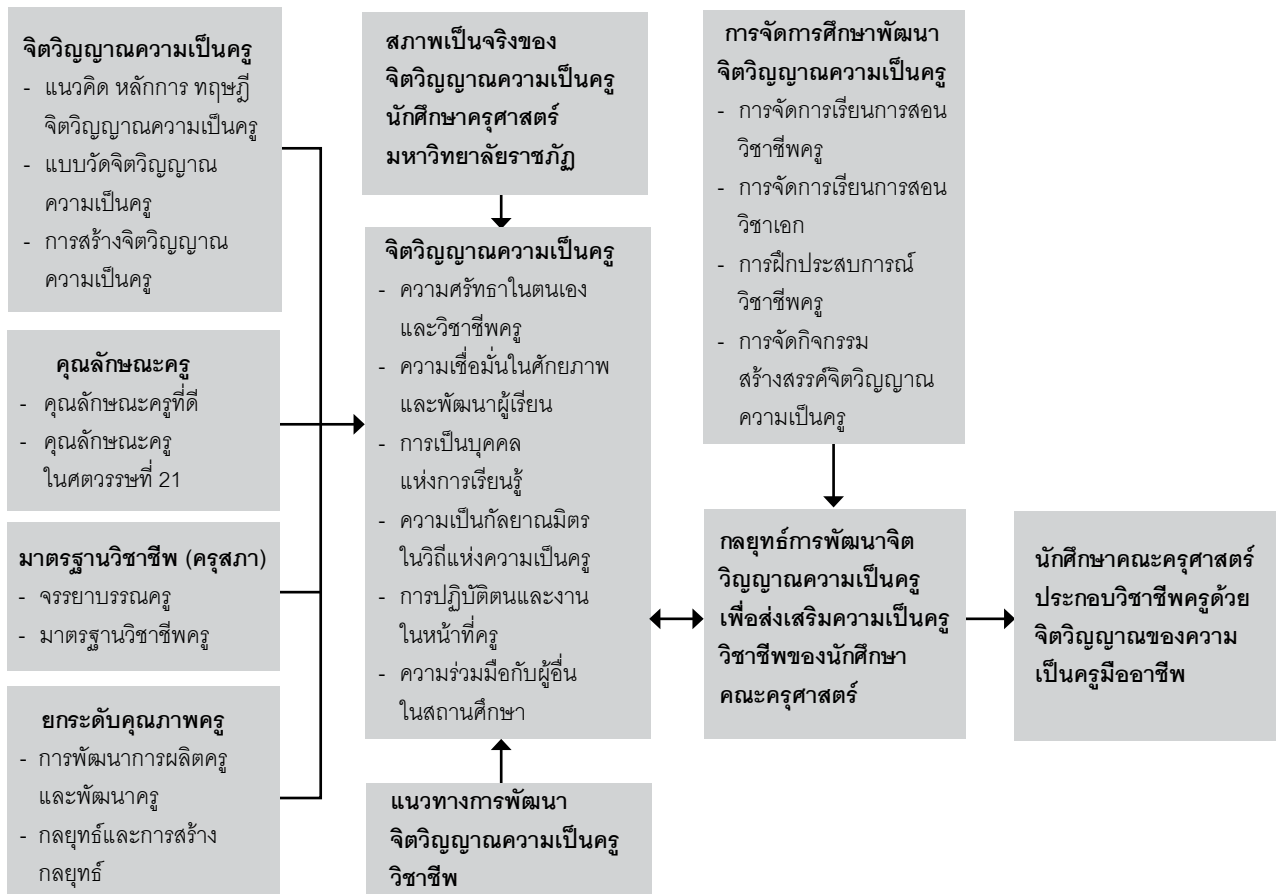
คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัวยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นแหล่งของการผลิตครูวิชาชีพ ที่มุ่งผลิตครูในมิติใหม่ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ให้บัณฑิตมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เท่าทันวิทยาการในศตวรรษที่ 21 และให้ความสำคัญของการปลูกจิตวิญญาณวิชาชีพครูที่เป็นรากฐานของแก่นแท้ทางด้านจิตใจที่จะนำไปสู่การเป็นครู โดยกระบวนการผลิตครูที่เข้มข้นตั้งแต่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาชีพครู วิชาเอก การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณลักษณะของการเป็นครูวิชาชีพ จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนา

จิตวิญญาณความเป็นครูเพื่อส่งเสริมความเป็นครูวิชาชีพ
ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนสุนันทา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาจิตวิญญาณความเป็นครูของ
นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตวิญญาณความ
เป็นครูวิชาชีพของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนสุนันทา
3. เพื่อเสนอกลยุทธ์การพัฒนาจิตวิญญาณความ
เป็นครู เพื่อส่งเสริมความเป็นครูวิชาชีพของนักศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประกอบด้วยกระดำเนินการวิจัยเป็นระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาจิตวิญญาณความเป็นครู
และแนวทางการพัฒนา ซึ่งการศึกษาจิตวิญญาณความ
เป็นครู เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 จำนวน 175 คน ด้วย
แบบสอบถามซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง
0.67-1.00 และหาความเชื่อมั่น .089 วิเคราะห์ข้อมูล
โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ส่วนการศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็น
ครูวิชาชีพ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูต้นแบบ
หรือครูดีเด่น และอาจารย์คณะครุศาสตร์จำนวน 8 คน ด้วย
แบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ
วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ระยะที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์สหชนากลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์คณะครุศาสตร์และครูโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู จำนวน 14 คน เกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาวิชาชีพครู วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอก (SWOT Analysis) ยกร่างกลยุทธ์โดยนำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาประกอบการยกร่าง ตรวจสอบกลยุทธ์ที่ยกร่างและแก้ไข ร่างกลยุทธ์ให้มีความสมบูรณ์เชิงคุณภาพ

ระยะที่ 3 การประเมินกลยุทธ์โดยเก็บรวบรวม ข้อมูล จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 15 คน ด้วยการประเมิน ความสอดคล้องของกลยุทธ์กับองค์ประกอบการกำหนด กลยุทธ์ ความเหมาะสมกับการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ และประโยชน์ต่อการผลิตและพัฒนาวิชาชีพครู ด้วยแบบประเมินที่ผ่านการ ตรวจสอบคุณภาพเชิงเนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการ วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยขอเสนอการสรุปผลตามวัตถุประสงค์ ของการวิจัยดังนี้

1. จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะ ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า โดย ภาพรวมมีจิตวิญญาณความเป็นครูอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความศรัทธาใน ตนเองและวิชาชีพครู ด้านความเชื่อมั่นในการพัฒนา ศักยภาพของผู้เรียน ด้านความเป็นกัลยาณมิตรในวิถี แห่งความเป็นครู ด้านปฏิบัติตนและงานในหน้าที่ครู ด้านเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และด้านความร่วมมือกับ ผู้อื่นในสถานศึกษาและชุมชนอย่างสร้างสรรค์

2. แนวทางการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ได้แก่ จัดการเรียนการสอน โดยปลูกจิตสำนึกของความเป็นครู ก่อนเป็นอันดับแรก หลังจากนั้นจึงส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ครูตามกระบวนการ ของหลักวิชาโดยมุ่งเน้นจัดการเรียนการสอนผ่าน ประสบการณ์หรือใช้กรณีศึกษา การสร้างแรงจูงใจและ ความภาคภูมิใจในวิชาชีพแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีเทคนิค การสอนที่หลากหลายรวมทั้งควรใช้แนวทาง Coaching และ Mentoring เป็นกลวิธีที่เหมาะสมในการพัฒนาจิต กิจกรรมเสริมสร้างสรรคคุณธรรม จริยธรรมความที่ สอดคล้องกันเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามสมรรถนะและทักษะ วิชาชีพ โดยให้นักศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียน การสอนประเมินผล

3. กลยุทธ์การพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูของ คณะครุศาสตร์ พบว่า มีกลยุทธ์หลักและกลยุทธ์รอง ดังนี้

กลยุทธ์หลักที่ 1 พัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพครูในการเข้าถึงแก่นแท้ของการมีจิตวิญญาณในวิชาชีพ

เป้าประสงค์	กลยุทธ์รองการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู
1. อาจารย์ผู้สอนมีจิตวิญญาณและมีสมรรถนะ การสอนวิชาชีพครูให้นักศึกษามีจิตวิญญาณ ความเป็นครูสู่การปฏิบัติหน้าที่ครู	1. พัฒนาอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรม และสื่อการเรียนการสอนที่เสริมสร้างจิตวิญญาณ ความเป็นครู
2. นักศึกษามีความรัก ศรัทธา เชื่อมั่นที่ ประกอบอาชีพครูด้วยจิตวิญญาณ ความเป็นครู	2. สร้างระบบเครือข่ายครูต้นแบบหรือครูดีเด่นในแต่ละ สาขาวิชามาพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู และบูรณาการระหว่างสาขาวิชา
3. เกิดนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน วิชาชีพครู และเครือข่ายครูต้นแบบหรือ ครูดีเด่นในการพัฒนาจิตวิญญาณ ความเป็นครูนักศึกษาครู	3. เเร่งรัดการทำวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเกี่ยวกับ จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาและการจัด การเรียนการสอนวิชาชีพครู

กลยุทธ์หลักที่ 2 สร้างสรรค์ออกแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกให้มีความเป็นเลิศในความเป็นครู และวิชาการ

เป้าประสงค์	กลยุทธ์รองการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู
<ol style="list-style-type: none"> 1. อาจารย์ผู้สอนจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีจิตวิญญาณความเป็นครู และมีความลึกซึ้งในศาสตร์ของวิชาเอกที่จะประกอบวิชาชีพครูยุคใหม่ 2. นักศึกษาเป็นผู้มีความสามารถและรอบรู้ในวิชาเอกและพร้อมที่จะเป็นครูด้วยจิตวิญญาณ ความเป็นครู 3. มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาเอกที่สะท้อนให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มีความเป็นเลิศในความเป็นครูและวิชาการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปรับปรุงกลไกและการออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้มีการบูรณาการเชื่อมโยงระหว่างศาสตร์วิชาเอกและวิชาชีพครูที่ก่อให้เกิดจิตวิญญาณความเป็นครูแก่ผู้เรียนอย่างกลมกลืน 2. ส่งเสริมให้นักศึกษาได้สร้างสรรค์และนำเสนอผลงานวิชาเอกที่สะท้อนการมีจิตวิญญาณความเป็นครู 3. เสริมสร้างให้มีการจัดการความรู้ในองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศในความเป็นครูและวิชาการ

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้เป็นแนวทางสร้างความแข็งแกร่งในจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างสมบูรณ์

เป้าประสงค์	กลยุทธ์รองการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู
<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะครูศาสตร์และโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูเป็นต้นแบบ เครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูแก่นักศึกษาคูรในทุกระดับขั้นตอนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2. ผู้บริหารสถาบันผลิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏและโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและส่งเสริมการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างมุ่งมั่น 3. นักศึกษาวิชาชีพครูฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้วยจิตวิญญาณของผู้ประกอบวิชาชีพครูและมีจิตวิญญาณความเป็นครูที่มีอัตลักษณ์ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือสู่การปฏิบัติงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สะท้อนจิตวิญญาณความเป็นครู 2. ออกแบบสร้างสรรค์รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูแก่นักศึกษาคูรอย่างมีอัตลักษณ์ 3. พัฒนาระบบสารสนเทศผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การนิเทศ ที่ส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 4 ปรับปรุงระบบและกลไกการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์จิตวิญญาณความเป็นครูทั้งในและนอกสถาบันผลิตครู

เป้าประสงค์	กลยุทธ์รองการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู
<ol style="list-style-type: none"> 1. มีระบบและกลไกในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์จิตวิญญาณความเป็นครูภายใต้อัตลักษณ์สวนสุนันทาประชาคมอาเซียน และสู่สากลที่มีคุณภาพ 2. มีกิจกรรมสร้างสรรค์ในการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูที่เหมาะสมกับยุคสมัย และอาชีพครู 3. นักศึกษามีความสุขในการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างต่อเนื่องทั้งในและนอกสถาบันผลิตครู 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปรับปรุงระบบและกลไกการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์จิตวิญญาณความเป็นครู ให้เอื้อต่อการประกอบวิชาชีพครูของนักศึกษาคูรภายใต้อัตลักษณ์สวนสุนันทาประชาคมอาเซียนและสู่สากล 2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูทั้งในและนอกสถาบันผลิตครูเหมาะสมกับยุคสมัยและอาชีพครู 3. ส่งเสริมให้มีการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูและพัฒนาครูมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาอย่างมีความสุข

อภิปรายผล

การอภิปรายผลผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลจำแนกตามผลการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า โดยภาพรวมมีจิตวิญญาณความเป็นครูในระดับมาก ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากการผลิตบัณฑิตครูของคณะครุศาสตร์ ได้เห็นความสำคัญกับการพัฒนาให้นักศึกษามีจิตวิญญาณความเป็นครู ตามมาตรฐานวิชาชีพครูเกี่ยวกับความรู้และสมรรถนะในด้านความเป็นครู ในการปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครู (สำนักงานคุรุสภา, 2556, น. 1) ประกอบกับจิตวิญญาณความเป็นครูยังเป็นคุณลักษณะของบุคคลในการมีจิตที่ปฏิบัติตนเพื่อนำไปสู่การเป็นที่ยอมรับและภาคภูมิใจในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุคคลอื่น ประกอบด้วยการปฏิบัติตนตามหน้าที่ครู การปฏิบัติต่อศิษย์โดยเสมอภาค ความเชื่อในศักยภาพของมนุษย์และการเสียสละในงานครู (ณัฐภรณ์ หลาวทอง และปิยะวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ (2553, น. 37) หากพิจารณาจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาครูเป็นรายด้าน พบว่า มีจิตวิญญาณ ความเป็นครูอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านความศรัทธาในตนเองและวิชาชีพครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหากบุคคลมีความเชื่อมั่นศรัทธาในตนเองจะทำให้เกิดพลัง กำลังใจที่จะดำเนินงานและดำเนินชีวิตให้ผ่านพ้นอุปสรรคจนประสบผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ ดังเช่น กิตินันท์ โนสุ และเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2558, น. 41) ได้ศึกษาองค์ประกอบและจิตวิญญาณความเป็นครูของครูประกอบหนึ่ง คือ องค์ประกอบด้านความรัก ศรัทธาในวิชาชีพ ประกอบด้วยมีความรักในวิชาชีพครูยิ่งกว่าวิชาชีพใด มีความศรัทธาในวิชาชีพครูมากกว่าวิชาอื่น และมีความมุ่งมั่นตั้งใจมาเป็นครูเป็นอันดับแรก ส่วนด้านเป็นกัลยาณมิตรในวิถีแห่งความเป็นครูมีอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะคุณลักษณะของครูที่ดีตามหลักพุทธธรรมที่เรียกว่ากัลยาณมิตรธรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ทำให้ครูเป็นผู้มีความเมตตา อุดมทน หนักแน่นในคุณงามความดี หลักเหตุและผล เป็นแบบอย่างที่ดีช่วยให้ศิษย์ได้เรียนรู้

และประพฤติตนเป็นคนดี สำหรับการปฏิบัติตนและงานในหน้าที่ครูนั้นมียุอยู่ในระดับมากเช่นกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากใน ส่วนของการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการเป็นครู และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู และนักศึกษาครูได้ให้ความสำคัญและร่วมกันสร้างสรรค์กิจกรรมที่จะพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้และสมรรถนะเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพครู รวมทั้งตามบทบาทหน้าที่ ภาระงานครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งวิจารณ์ พานิช (2555, น. 1) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ครูในศตวรรษที่ 21 กล่าวคือ ครูต้องปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นครูเพื่อศิษย์ ครูต้องมีทักษะใหม่ๆที่แตกต่างไปจากเดิม ได้แก่ ใช้ทักษะการจัดการความรู้ มีการวิจัยวิจัยเพื่อทำความรู้จักและเข้าใจศิษย์ ออกแบบการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก และชุมชนนักปฏิบัติเพื่อเรียนรู้ทักษะการเป็นครู

2. แนวทางการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูวิชาชีพของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า ควรจัดการเรียนการสอนและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะต้องมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้และฝึกทำกิจกรรมในการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูควบคู่ไปด้วยอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับการจัดการเรียนรู้เนื้อหาสาระที่เข้มข้น เน้นการสร้างความรู้ผ่านการปฏิบัติที่สอดคล้องกับทักษะศตวรรษที่ 21 และความเป็นครูวิชาชีพ อยู่ในสิ่งแวดล้อม บรรยากาศที่มีลักษณะธรรมชาติเป็นพลวัต ทำให้นักศึกษาครูเกิดการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของศาสตร์ในวิชาเอกนั้นได้อย่างรวดเร็ว สามารถปรับตัวเกิดจิตใฝ่รู้ ทำให้สามารถคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา มีวิจรรณญาณ ติดตามความก้าวหน้าของศาสตร์นั้นได้ เกิดความคิดสร้างสรรค์ การสร้างแรงจูงใจและความภาคภูมิใจในวิชาชีพที่จะนำไปใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงอย่างมืออาชีพ ในส่วนการพัฒนาจิตวิญญาณนี้ ธวัชชัย เพ็งพิณิจ (2558, น. 1) ได้เสนอการพัฒนาจิตวิญญาณที่จะช่วยในการเสริมสร้างชีวิตอันเจริญงอกงามให้มีต่อบุคคลอย่างยั่งยืนนั้นจะต้องมีความเจริญและสมดุลทั้งด้านความเฉลียวฉลาด

ทางสติปัญญา เกิดจากการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ พินิจ พิจารณาสร้างความรู้ให้มีขึ้นในตนเอง ส่วนความฉลาดทางอารมณ์นั้นเกิดจากการฝึกฝนและพัฒนาภายในตัวตนของบุคคล ซึ่งคนที่มีความเฉลียวฉลาดทางปัญญาสูงหรือมีอัจฉริยภาพเพียงอย่างเดียววันนั้น อาจไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตได้ เพราะภาวะสังคมที่เป็นพิษทำให้จิตใจคนแปรเปลี่ยนไป สมองเฉื่อยชา ไม่รู้จักจัดระบบให้กับตัวเอง ทั้งนี้คนที่ประสบความสำเร็จในชีวิตความฉลาดทางอารมณ์ มักจะนำความเฉลียวฉลาดทางสติปัญญา ดังนั้นในความ เป็นครูทั้งสองนี้ต้องสมดุลกัน มิฉะนั้นจะเป็นไปได้ยากที่จะพัฒนาผู้อื่นได้ นอกจากนี้การพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู สถาบันผลิตครูพึงคำนึงถึงการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ครูให้มีความสมบูรณ์เท่าทันวิทยาการที่เปลี่ยนไป ซึ่งพุทธทศ สิริบริวรรณพิทักษ์ และคณะ (2544 อ้างอิงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556, น. 45) ได้เสนอ การออกแบบกระบวนการผลิตครูใหม่ควรมีนวัตกรรม โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เน้นฐานความรู้และการวิจัยและเพิ่มเวลาการปฏิบัติงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพแบบ Field based program ที่มีคุณภาพมาตรฐานวิชานั้นสูง ตามเกณฑ์ของสภาครูและบุคลากรทางการศึกษาเน้น ผู้เรียนสำคัญที่สุด และมีความยืดหยุ่นในการตอบสนอง ความจำเป็นเร่งด่วนและระยะยาว มีกระบวนการผลิตที่ มุ่งมั่นผลลัพธ์ ครูใหม่มีความสามารถในการสร้างสรรค์ การเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย มีความรับผิดชอบต่อ เศรษฐกิจ พฤติกรรมสังคม และสิ่งแวดล้อม

3. กลยุทธ์ของการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู วิชาชีพของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ พบว่ามีกลยุทธ์หลักที่สำคัญได้แก่ กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพครูในการเข้าถึงแก่นแท้ของการมีจิตวิญญาณในวิชาชีพ ซึ่งมีกลยุทธ์รอง ได้แก่ เร่งรัดการทำวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู ของนักศึกษาครูและการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพครู กลยุทธ์หลักสร้างสรรค์ออกแบบการจัดการเรียนการสอน วิชาเอกให้มีความเป็นเลิศในความเป็นครูและวิชาการ มีกลยุทธ์รอง ได้แก่ พัฒนาสมรรถนะของอาจารย์ผู้สอน เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการจัดการเรียนการสอนวิชาเอก

ที่ส่งเสริมการมีจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาครู ปรับปรุงกลไกและการออกแบบการจัดการเรียนการสอน ให้มีการบูรณาการเชื่อมโยงระหว่างศาสตร์วิชาเอกและ วิชาชีพครูที่ก่อให้เกิดจิตวิญญาณความเป็นครูแก่ผู้เรียน อย่างกลมกลืน ซึ่งสอดคล้องกับการนำเสนอเกี่ยวกับความ ต้องการของครูต่อการพัฒนาวิชาชีพภายใต้ยุทธศาสตร์ ของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งสุรศักดิ์ ปาเฮ (2559, น. 8) เห็นว่าสิ่งที่สำคัญของการพัฒนาคือความสามารถในเชิง สมรรถนะเป็นฐานในการทำงานของวิชาชีพและในการ พัฒนาวิชาชีพครู พร้อมกับสรุปถึงการศึกษาวิจัยของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีแห่งมลรัฐควีนส์แลนด์ พบประเด็น สำคัญที่ครูไทยมีความต้องการที่จะได้รับการพัฒนา ได้แก่ ในด้านรูปแบบขององค์ความรู้ใหม่เป็นตัวอย่างใหม่ ๆ ที่จะส่งผลสำเร็จต่อการเรียนรู้ครูต้องได้รับทักษะความรู้ ที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่จะนำไปจัดกระบวนการเรียน การสอน และในขณะที่เดียวกันครูต้องมีความสามารถที่จะ จำแนกองค์ความรู้ใหม่ๆ เหล่านั้นเพื่อนำไปใช้ได้ อย่างเหมาะสมกับการเรียนการสอนอีกด้วย รวมทั้งการสอน ในเชิงบูรณาการนั้นครูต้องการเพิ่มเติมและขยายขอบข่าย แนวคิดในการบูรณาการการจัดการเรียนรู้ให้มีความลึกซึ้ง มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันทั้งในลักษณะบูรณาการแบบ รายวิชาหรือแบบสหวิชา

นอกจากนั้นมีกลยุทธ์หลัก คือ ส่งเสริมการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูให้เป็นแนวทางสร้างความแข็งแกร่ง ในจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างสมบูรณ์ ซึ่งมีกลยุทธ์รอง ได้แก่ พัฒนาระบบสารสนเทศผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การนิเทศ ที่ส่งเสริม จิตวิญญาณความเป็นครูและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในขณะ ที่กลยุทธ์หลักปรับปรุงระบบและกลไกการจัดกิจกรรม สร้างสรรค์จิตวิญญาณความเป็นครูทั้งในและนอกสถาบัน ผลิตครู มีกลยุทธ์รองที่น่าสนใจ คือ สร้างเครือข่ายความ ร่วมมือในการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู ซึ่งแนวทางการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูจาก กลยุทธ์ ดังกล่าว สอดคล้องกับปัจจัยส่งเสริมการทำหน้าที่ของครู ให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งภาสกร เรืองรอง และคณะ (2557, น. 201) กล่าวไว้ประกอบด้วยกรอบรม แลกเปลี่ยน และ

สร้างเครือข่ายความรู้เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบบ Professional learning community เพื่อรวมกันทำงานเป็นทีม ซึ่งอาจอยู่ภายในสถานศึกษาเดียวกันหรือต่างสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการทำงานร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้ครูไม่จำกัดเพียงวิชาการสอนของตนเองเท่านั้น แต่ยังสามารถเรียนรู้วิธีสอนอื่นๆ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง นอกจากนี้การพัฒนาตนเองด้านไอทีก็ยังเป็นเครื่องมือในการสร้างสังคมของการทำงานเป็นทีมของครูให้มีความสะดวก รวดเร็วขึ้นและยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ พบว่า ด้านความร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาและชุมชนอย่างสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ดังนั้น คณะครุศาสตร์ควรสร้างความร่วมมือกับโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู และชุมชนในการออกแบบและพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมร่วมกันในการพัฒนานักศึกษาครูทุกชั้นปีให้เกิดจิตสำนึก มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเป็นผู้นำ ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะสร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำประโยชน์ให้กับสถานศึกษา ชุมชนและสังคม

1.2 จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูวิชาชีพของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ พบว่า สิ่งแรกที่จะต้องพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูคือการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นครูและเข้าใจบทบาทหน้าที่ครูก่อน ดังนั้นคณะครุศาสตร์ควรจัดกิจกรรมในลักษณะต่างๆ เช่น การเข้าค่ายเพื่อสร้างอุดมการณ์รักศรัทธาในวิชาชีพครู เข้าใจบทบาทหน้าที่ครูในสาขาวิชาต่างๆ โดยการถ่ายทอดจากครูผู้เสียสละและมีอุดมการณ์ความเป็นครู รวมทั้งจากรุ่นพี่และเครือข่ายวิชาชีพครู

1.3 จากการศึกษาผลกระทบการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูวิชาชีพของนักศึกษาครุศาสตร์ พบว่า มีกลยุทธ์ปรับปรุงระบบและกลไกการออกแบบการเรียนการสอนให้มีการบูรณาการเชื่อมโยงระหว่างศาสตร์วิชาเอก

และวิชาชีพครูรวมทั้งสร้างสรรคูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา ดังนั้น คณะครุศาสตร์ควรพัฒนาศักยภาพคณาจารย์ในด้านนวัตกรรมและทักษะการจัดการเรียนการสอนที่สะท้อนสู่การสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูแก่นักศึกษา รวมทั้งการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีลักษณะเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างคณะครุศาสตร์และโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ให้มีความสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่บนพื้นฐานของการเป็นครูที่มีจิตวิญญาณในวิชาชีพด้วยการปฏิบัติอย่างมีความสุข

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรเป็นงานวิจัยที่มีลักษณะไปเสริมเติมเต็มการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา ดังนี้

2.1 ควรวิจัยและพัฒนานวัตกรรมองค์การในการเป็นองค์กรแห่งการสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างมืออาชีพของนักศึกษาครุคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.2 ควรวิจัยสร้างนวัตกรรมในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มุ่งเพาะความเป็นครูที่มีจิตวิญญาณในวิชาชีพสู่อัตลักษณ์ของการเป็นครูต้นแบบของสังคม สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร

2.3 ควรวิจัยและพัฒนาพลังภาคีเครือข่ายการจัดการความรู้ของสถาบันผลิตครูในการออกแบบและสร้างระบบและกลไกในการจัดการเรียนการสอนสู่การผลิตครูดีในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- กิตินันท์ โนสุ และ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2558). องค์ประกอบและตัวบ่งชี้จิตวิญญาณความเป็นครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดภาคเหนือตอนบน. *วารสารการวิจัย กาสะลองคำ*. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2558, จาก www.kmutt.ac.th/jif/public_html/article_detail.php?ArticleID=149795

- ณัฐภรณ์ หลาวทอง และปิยะวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ. (2553). การพัฒนาแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครู. *วารสารวิจัยวิทยาการวิจัย*. 23(1), น. 26-48.
- ธวัชชัย เพ็งพินิจ. (2558). วิถีสู่ “จิตวิญญาณครู”. สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2558, จาก dusithost.dusit.ac.th/~nongkhai/nongkhai/2549/0082.pdf
- ธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์. (2552). *การพัฒนาตัวบ่งชี้คัดสรรการปฏิบัติงานมาตรฐานวิชาชีพครู*. (วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ภาสกร เรืองรอง และคณะ. (2557). เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ 21. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, (5) ฉบับพิเศษ, น. 195-204.
- รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์. (2558). ผลการสำรวจความเห็นครูสอนดี. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2558, จาก www.kruthai.info/view.php?article_id=3693
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิถีสั่งการการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2557). *ครูมืออาชีพในบทความศูนย์การฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑล ทหารบกที่ 21*. สืบค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม 2557, จาก <http://www.rtckorat.org/wordpress/?=164>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). *การวิจัยพัฒนาเพื่อส่งเสริมสถาบันผลิตครูสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ : กรอบการจัดกลุ่มคุณภาพสถาบันผลิตครูสำหรับประเทศไทย* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2557). *การยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21. ในการประชุมวิชาการ “อภิวัดน์ การเรียนรู้...สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย”* กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน.
- สุทัศน์ สังคะพันธ์. (2558). *ทำไมต้องทักษะแห่งศตวรรษที่ 21. 21st Century Skill : Why ? “TEACH LESS, LEARN, MORE”* มหาสารคาม: มหาวิทาลัยมหาสารคาม.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2559). *การพัฒนาวิชาชีพครูสู่ยุคปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2559, จาก www.dla.go.th/upload/ebook/column/2012/7/1860_52